FLORINA MOROZAN

Drept civil
Persoanele

Editura Hamangiu

C U P R I N S

TITLUL I. PERSOANA FIZICĂ _____ **1**

CAPITOLUL I. NOȚIUNI INTRODUCTIVE _____ **1**

Secțiunea 1. Noțiune _____ *1*

Secțiunea 2. Evoluția reglementării legale privitoare la persoane _____ *4*

Secțiunea 3. Clasificarea persoanelor fizice _____ *6*

CAPITOLUL II. CAPACITATEA CIVILĂ A PERSOANEI FIZICE _____ **8**

Secțiunea 1. Noțiune și elemente _____ *8*

Secțiunea 2. Capacitatea de folosință a persoanei fizice _____ *10*

§1. Noțiune și caractere juridice _____ 10

1.1. Noțiune _____ 10

1.2. Caractere juridice _____ 11

§2. Începutul capacității de folosință a persoanei fizice _____ 14

2.1. Regula _____ 14

2.2. Excepția privind începutul capacității de folosință _____ 16

2.3. Prezumția timpului legal al concepțiunii _____ 18

§3. Conținutul capacității de folosință a persoanei fizice _____ 19

3.1. Noțiune _____ 19

3.2. Drepturile personalității _____ 21

3.2.1. Sediul materiei. Noțiune _____ 21

3.2.2. Caractere juridice _____ 24

3.2.3. Clasificarea Codului civil _____ 25

3.2.4. Scurtă prezentare a drepturilor personalității _____ 26

3.2.5. Limite și sancțiunile civile _____ 32

3.3. Incapacitățile de folosință _____ 36

3.3.1. Incapacități cu caracter de sancțiune _____ 38

A. Incapacități cu caracter de pedeapsă penală _____ 38

B. Incapacități cu caracter de sancțiune civilă _____ 40

3.3.2. Incapacități cu caracter de protecție _____ 45

§4. Încetarea capacității de folosință a persoanei fizice _____ 51

4.1. Moartea fizic constatată _____ 51

4.2. Declararea judecătorească a morții _____ 54

4.2.1. Considerații introductive _____ 54

4.2.2. Cazurile de declarare judecătorească a morții ___55
4.2.2.1. Cazul general de declarare judecătorească a morții _____55
4.2.2.2. Cazurile speciale de declarare judecătorească a morții _____56
4.2.3. Procedura declarării judecătorești a morții_____57
4.2.4. Efectele hotărârii judecătorești de declarare a morții _____60
4.2.5. Anularea hotărârii de declarare a morții_____62
4.2.5.1. Reglementare și procedură _____62
4.2.5.2. Efectele anulării hotărârii declarative de moarte_____63
4.3. Comorienții _____67
Secțiunea 3. Capacitatea de exercițiu a persoanei fizice_____69
§1. Evoluția istorică a reglementării legale_____69
§2. Actualul Cod civil. Noțiune _____71
§3. Caractere juridice _____72
§4. Lipsa capacității de exercițiu a persoanei fizice _____74
4.1. Noțiune și reglementare legală _____74
4.2. Reprezentarea legală a incapabililor _____76
4.3. Încetarea stării juridice a lipsei capacității de exercițiu _____80
§5. Capacitatea de exercițiu restrânsă _____80
5.1. Noțiune și dobândire _____80
5.2. Încuviințarea și autorizarea prealabilă _____82
5.3. Conținutul capacității de exercițiu restrânse_____82
5.4. Încetarea capacității de exercițiu restrânse _____86
§6. Capacitatea de exercițiu deplină_____87
6.1. Noțiune _____87
6.2. Dobândire _____87
6.3. Încetare _____90
§7. Sancțiunea încălcării dispozițiilor legale în materia capacității de exercițiu_____91

CAPITOLUL III. IDENTIFICAREA PERSOANEI FIZICE _____94
Secțiunea 1. Noțiune, reglementare legală și natură juridică____94
Secțiunea 2. Numele_____96
§1. Noțiune, reglementare legală și caractere juridice_____96

§2. Numele de familie _____ 98
2.1. Noțiune _____ 98
2.2. Dobândirea numelui de familie _____ 98
2.2.1. Filiația _____ 98
2.2.2. Situația copilului născut din căsătorie _____ 99
2.2.3. Situația copilului din afara căsătoriei (art. 450 C. civ.) _____ 100
2.2.4. Situația copilului născut din părinți necunoscuți _____ 101
2.3. Modificarea numelui de familie _____ 102
2.3.1. Modificarea numelui de familie determinată de filiație _____ 102
2.3.2. Modificarea numelui de familie determinată de adopție _____ 103
2.3.3. Modificarea numelui de familie determinată de căsătoriei _____ 104
2.4. Schimbarea numelui de familie pe cale administrativă _____ 105
2.4.1. Noțiune și reglementare legală _____ 105
2.4.2. Persoanele îndreptățite să ceară schimbarea numelui _____ 108
2.4.3. Procedura de schimbare a numelui pe cale administrativă _____ 109
2.5. Retranscrierea numelui de familie pe cale administrativă _____ 112
§3. Prenumele _____ 113
§4. Pseudonimul și porecla _____ 114
Secțiunea 3. Domiciliul _____ *115*
§1. Noțiune și reglementare _____ 115
§2. Caracterele juridice ale domiciliului _____ 116
§3. Importanța domiciliului _____ 117
§4. Felurile domiciliului _____ 119
4.1. Criterii de clasificare _____ 119
4.2. Domiciliul de drept comun (voluntar) _____ 119
4.3. Domiciliul legal _____ 122
4.4. Domiciliul ales (convențional) _____ 124

§5. Reședința 125
5.1. Noțiune și reglementare 125
5.2. Caractere juridice 127
5.3. Stabilirea reședinței 127
Secțiunea 4. Starea civilă *128*
§1. Reglementare legală. Noțiune 128
§2. Caracterele juridice ale stării civile 130
§3. Starea civilă și posesia de stat (folosința stării civile) 130
§4. Acțiunile de stare civilă 132
§5. Înregistrările de stare civilă 134
5.1. Noțiune și clasificare 134
5.2. Organizarea înregistrărilor. Ofițerii de stare civilă 136
5.3. Registrele de stare civilă 140
5.4. Certificatele de stare civilă 142
5.5. Extrasele de pe actele de stare civilă 144
5.6. Reguli generale privind înregistrările de stare civilă 145
5.7. Actele de stare civilă 146
5.8. Reconstituirea și întocmirea ulterioară a actelor de stare civilă 147
5.9. Anularea, modificarea, rectificarea sau completarea actelor de stare civilă și a mențiunilor 149
5.9.1. Anularea, completarea sau modificarea 150
5.9.2. Rectificarea 151
5.10. Dovada stării civile 152
Secțiunea 5. Codul numeric personal *153*

CAPITOLUL IV. OCROTIREA PERSOANEI FIZICE PRIN MIJLOACE DE DREPT CIVIL 157
Secțiunea 1. Considerații generale *157*
§1. Considerații privind evoluția reglementării legale 157
§2. Decizii relevante ale Curții Constituționale. Legea de punere în aplicare a Codului civil. Instanța de tutelă 159
Secțiunea 2. Ocrotirea copilului *162*
§1. Noțiuni introductive 162
§2. Autoritatea părintească 164
2.1. Noțiune 164
2.2. Principiile care guvernează autoritatea părintească 164
2.3. Conținutul autorității părintești 166

2.4. Răspunderea părinților _____167
§3. Tutela minorului _____169
3.1. Noțiune și reglementare legală _____169
3.2 Caracterele juridice_____169
3.3. Principiile tutelei _____170
3.4. Capacitatea de a fi tutore _____171
3.5. Deschiderea tutelei _____172
3.6. Desemnarea și numirea tutorelui _____172
3.7. Procedura de numire a tutorelui_____174
3.8. Formalități ulterioare numirii tutorelui_____174
3.9. Consiliul de familie_____176
3.10. Conținutul ocrotirii minorului prin tutelă _____178
3.10.1. Obligațiile tutorelui privitoare la persoana minorului_____178
3.10.2. Obligațiile tutorelui privitoare la bunurile minorului_____179
3.11. Încetarea tutelei minorului și încetarea funcției tutelei _____182
3.11.1. Încetarea tutelei minorului _____182
3.11.2. Încetarea funcției tutorelui _____182
3.12. Răspunderea tutorelui_____183
§4. Curatela minorului_____184
4.1. Noțiune și distincții _____184
4.2. Cazurile de instituire a curatelei minorului _____185
4.3. Conținutul ocrotirii. Încetarea curatelei _____185
§5. Protecția specială a copilului lipsit de ocrotire părintească_____186
5.1. Noțiune și reglementare legală _____186
5.2. Autorități cu atribuții în materia ocrotirii copilului _____190
5.2.1. Coordonarea la nivel central _____190
5.2.2. Autorități și instituții locale _____190
5.2.3. Rolul organismelor private acreditate_____192
5.3. Măsurile de protecție specială_____193
5.3.1. Considerații generale privind măsurile de protecție_____193
5.3.2. Planul individual de protecție _____194

5.3.3. Plasamentul _____196
5.3.3.1. Noțiune și reglementare _____196
5.3.3.2. Ordinea instituirii. Condiții privind persoana_____196
5.3.3.3. Limitări privind instituționalizarea copiilor mici _____197
5.3.3.4. Obiectivele urmărite la stabilirea măsurii __198
5.3.3.5. Competența de stabilire și efectele plasamentului_____199
5.3.3.6. Contribuția părinților la întreținerea copilului _____199
5.3.4. Plasamentul în regim de urgență _____200
5.3.4.1. Reglementare, noțiune și domeniu de aplicare _____200
5.3.4.2. Suspendarea de drept a exercițiului drepturilor părintești _____201
5.3.4.3. Competența de stabilire a măsurii_____201
5.3.4.4. Controlul judecătoresc al măsurii. Procedura_____202
5.3.4.5. Reguli procedurale privind audierea copilului _____203
5.3.5. Supravegherea specializată _____203
5.3.5.1. Reglementare și domeniu de aplicare_____203
5.3.5.2. Competența de dispunere a măsurii _____204
5.3.5.3. Conținutul măsurii supravegherii specializate_____204
5.3.5.4. Înlocuirea supravegherii specializate_____205
5.3.6. Monitorizarea aplicării măsurilor de protecție specială _____205
5.3.6.1. Rolul monitorizării și obligația de sesizare _____205
5.3.6.2. Obligația de a urmări punerea în aplicare a măsurilor _____206
5.3.6.3. Modificarea măsurii și reintegrarea _____207
Secțiunea 3. Măsurile de protecție din Legea nr. 140/2022 ____208
§1. Considerații generale_____208
1.1. Interdicția judecătorească și reexaminarea ei_____208

§2. Asistența pentru încheierea actelor juridice 212
2.1. Noțiune, condiții și caractere 212
2.2. Procedura de numire și durata măsurii 213
2.3. Conținutul asistenței pentru încheierea actelor juridice 215
2.4. Încetarea măsurii 216
§3. Mandatul de ocrotire 217
3.1. Reglementare legală și noțiune 217
3.2. Conținutul și forma mandatului de ocrotire 221
3.3. Încuviințarea și executarea mandatului de ocrotire 221
3.4. Încetarea mandatului de ocrotire 224
§4. Consilierea judiciară și tutela specială 225
4.1. Noțiune 225
4.2. Procedura punerii sub ocrotire 227
4.2.1. Reglementare legală 227
4.2.2. Persoanele care pot cere instituirea măsurii și instanța competentă. Cuprinsul cererii 228
4.2.3. Fazele procedurii 228
4.2.4. Hotărârea judecătorească și efectele acesteia 233
4.2.4.1. Comunicarea hotărârii 233
4.2.4.2. Data de la care își produce efectele hotărârea 233
4.2.4.3. Efectele hotărârii judecătorești 234
4.2.4.4. Încetarea măsurii de ocrotire 240
Secțiunea 4. Tratamentul medical obligatoriu al persoanei cu tulburări psihice *241*
§1. Noțiuni introductive 241
§2. Internarea nevoluntară 243
Secțiunea 5. Ocrotirea persoanei fizice prin curatelă *248*
§1. Noțiune 248
§2. Cazurile de instituire a curatelei capabilului 248
§3. Procedura de instituire a curatelei 250
§4. Încetarea curatelei capabilului 251

TITLUL II. PERSOANA JURIDICĂ 253

CAPITOLUL I. CARACTERIZARE GENERALĂ 253

Secțiunea 1. Sediul materiei. Natură juridică. Definiție 253

§1. Sediul materiei 253

§2. Natura juridică a persoanelor juridice 254

§3. Definiția persoanei juridice 256

Secțiunea 2. Categorii de persoanele juridice. Clasificare 257

§1. Categorii de persoane juridice 257

1.1. Statul român 257

1.2. Organele celor trei puteri ale statului 260

1.2.1. Organele puterii legislative 260

1.2.2. Organele puterii executive 261

1.2.3. Organele puterii judecătorești 265

1.3. Unitățile administrativ-teritoriale 268

1.4. Alte categorii de persoane juridice 272

§2. Clasificarea persoanelor juridice 278

2.1. Clasificarea după regimul aplicabil (domeniul de care aparțin) 278

2.2. Clasificarea după naționalitate 281

2.3. Clasificarea după scopul urmărit 283

2.4. Clasificarea după modul de înființare 284

Secțiunea 3. Elementele constitutive ale persoanei juridice 284

§1. Noțiune 284

§2. Conținutul elementelor constitutive ale persoanei juridice 286

2.1. Organizarea de sine stătătoare (proprie) 286

2.2. Patrimoniul propriu 291

2.3. Scopul propriu 293

CAPITOLUL II. ÎNFIINȚAREA PERSOANEI JURIDICE 295

Secțiunea 1. Noțiune 295

Secțiunea 2. Modurile de înființare a persoanei juridice 296

§1. Reglementare legală 296

§2. Înființarea prin actul de înființare al organului competent 297

§3. Înființarea prin act de înființare autorizat în condițiile legii 299

§4. Înființarea prin alt mod prevăzut de lege 302
§5. Înregistrarea persoanelor juridice 303
Secțiunea 3. Nulitatea persoanei juridice 303
§1. Noțiune și cauze 303
§2. Regimul juridic și efectele nulității 304

CAPITOLUL III. CAPACITATEA CIVILĂ A PERSOANEI JURIDICE 306
Secțiunea 1. Noțiune și reglementare 306
Secțiunea 2. Capacitatea de folosință a persoanei juridice 306
§1. Noțiune 306
§2. Începutul capacității de folosință 307
§3. Capacitatea de folosință anticipată 309
§4. Conținutul capacității de folosință 310
§5. Sfârșitul capacității de folosință 311
Secțiunea 3. Capacitatea de exercițiu a persoanei juridice 312
§1. Noțiune 312
§2. Momentul dobândirii capacității de exercițiu 312
§3. Încetarea capacității de exercițiu 315

CAPITOLUL IV. IDENTIFICAREA PERSOANEI JURIDICE 316
Secțiunea 1. Noțiune 316
Secțiunea 2. Naționalitatea persoanei juridice 317
Secțiunea 3. Denumirea persoanei juridice 318
Secțiunea 4. Sediul persoanei juridice 319
Secțiunea 5. Firma persoanei juridice 320
Secțiunea 6. Codul de identificare fiscală a persoanei juridice 322

CAPITOLUL V. REORGANIZAREA PERSOANEI JURIDICE 323
Secțiunea 1. Noțiune, reglementare și efecte 323
Secțiunea 2. Fuziunea persoanei juridice 324
§1. Noțiune 324
§2. Absorbția 324
§3. Contopirea 325
Secțiunea 3. Divizarea persoanei juridice 326
§1. Noțiune 326
§2. Divizarea totală 326
§3. Divizarea parțială 327

§4. Împărțirea patrimoniului persoanei juridice în caz de divizare _____327
Secțiunea 4. Transformarea persoanei juridice _____329
§1. Considerații introductive _____329
§2. Reglementarea Codului civil _____330
Secțiunea 5. Data transmiterii drepturilor și obligațiilor _____330

CAPITOLUL VI. ÎNCETAREA PERSOANEI JURIDICE _____332
Secțiunea 1. Noțiune. Modurile de încetare a persoanei juridice _____332
Secțiunea 2. Dizolvarea persoanei juridice _____332
§1. Noțiune _____332
§2. Cazurile generale de dizolvare a persoanei juridice _____333
§3. Clasificarea cauzelor de dizolvare a persoanei juridice _____333
§4. Efectele dizolvării persoanei juridice _____335
§5. Lichidarea persoanei juridice _____336
Secțiunea 3. Desființarea persoanei juridice _____337

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ _____339